

7th International conference of young scientists

KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

VII Міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

16–17 травня 2024 р.

Харків 2024

Захарчук Р. В., Пида С. В., Ніжаловський Ю. В. ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ АБОРИГЕННИХ ХВОЙНИХ ПОРІД КАРПАТ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ.....	90
Красовський В.В., Черняк Т.В., Шкура Т.В. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛІТНЬОЇ ОКУЛІРОВКИ В РОЗМНОЖЕННІ СОРТІВ <i>DIOSPYROS L.</i> ЗА УМОВ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	92
Ліннік З. П., Кондратенко С. І., Крутько Р. В., Позняк О. В., Чабан Л. В. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ БАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФЕНОТИПОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ ЛИСТКОВОЇ ПЛАСТИНКИ У СЕЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ САЛАТУ ПОСІВНОГО ЛИСТКОВОГО	93
Опацький І.І., Пида С.В., Мацюк О.Б. НАСІННЄВА ПРОДУКТИВНІСТЬ БОБІВ (<i>FABA VONA MEDIC.</i>) ЗА ВПЛИВУ МІКРОБНИХ ПРЕПАРАТІВ	96
Орловський О.В. СИСТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕКОРАТИВНИХ СОРТІВ ТА ФОРМ ДЕРЕВ В ОЗЕЛЕНЕННІ ВУЛИЦЬ М. ПОЛТАВА.....	99
Підуст С. А., Батюченко І. І. ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ ОКОЛИЦЬ МІСТА ГОРІШНІ ПЛАВНІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	100
Рудюк В. В., Волкова Р. Є. РІЗНОМАНІТТЯ ОТРУЙНИХ РОСЛИН ЖИТОМИРЩИНИ	101
Сачава К. , Твердохліб О.В ПЛІВЧАСТІ ПШЕНИЦІ СЬОГОДЕННЯ	103
Семененко Н.В., Твердохліб О.В. РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНО ПРИРОДНИЧОГО ПАРКУ «СЛОБОЖАНСЬКИЙ»	105
Тур М.Б., Журавльова І.М. ІНТРОДУКОВАНІ ДЕРЕВНО-ЧАГАРНИКОВІ РОСЛИНИ В ОЗЕЛЕНЕННІ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПАРКУ КУЛЬТУРИ І ВІДПОЧИНКУ МІСТА ХАРКОВА	108
Харіна І. В., Волкова Р. Є ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ БУР'ЯНОВОЇ РОСЛИННОСТІ В С. БОРОВА ЧУГУЇВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	109
Шуліга Є. А., Волкова Р. Є. УРБАНОФЛОРА ЦЕНТРАЛЬНОГО РАЙОНУ МІСТА ЛУЦЬК	111

СЕКЦІЯ «ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»..... 114

Piekutowska M., Osadowski Z., Firlong-Lauda O., Diemientiew G., Ziomek-Opalińska E., Czech Ł., Ławrenowicz K., Urbański H. INNOVATIONS IN POLISH SEED TECHNOLOGY – AN INNOVATIVE RESEARCH PROJECT....	114
Боровик П.М., Олійник С.В. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВРЕГУЛЮВАННЯ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	115
Вінніченко О.М. ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ГЕОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗЕМЛІ	117
Іванова Н.О., Ликова І.О. РЕАБІЛІТАЦІЯ ДИТИНЧАТ ТЕВ'ЯКА ДОВГОМОРДОГО У ЦЕНТРІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТВАРИН БАЛТІЙСЬКОГО МОРЯ (ЛИТОВСЬКОГО МОРСЬКОГО МУЗЕЮ).....	118

віддають перевагу вегетативному розмноженню, наприклад *Euphorbia virgata* W.K. й *Rumex crispus* L.

Досліджені види бур'янів використовують у 14 напрямках господарської діяльності людей. Серед них найбільша кількість видів (36) належать до лікарських рослин (наприклад, *Chelidonium majus* L., *Trifolium arvense* L., *Capsella bursa-pastoris* L.); 26 видів – до кормових (наприклад, *Elymus repens* (L.) Gould, *Avena fatua* L., *Vicia tetrasperma* (L.) Schreb.); 21 вид – до їстівних рослин (*Vicia cracca* L., *Humulus lupulus* L., *Barbarea vulgaris* R. Br., *Artemisia absinthium* L. та ін.); 19 видів – декоративних (*Knautia arvensis* (L.) Coult., *Myosotis laxa* Lehm., *Achillea millefolium* L. та ін.); 17 видів медоносів (*Taraxacum officinale* Web. ex Wigg, *Sonchus oleraceus* L., *Daucus carota* L., *Vicia cracca* L. та ін.); технічне значення мають 14 видів (наприклад, *Plantago major* L., *Tanacetum vulgare* L., *Barbarea vulgaris* R. Br.); отруйних (наприклад, *Chelidonium majus* L.), фарбувальних (наприклад, *Senecio vulgaris* L.) та вітаміноносних (наприклад, *Capsella bursa-pastoris* L.) видів – по 4 види; дубильних, жиросімейних, фітонцидних – по 1-2 види.

На узбіччях, покинутих домоволодіннях та біля залізничних колій було знайдено карантинний бур'ян *Ambrosia artemisiifolia* L., що дуже швидко розповсюджується та несе загрозу як людині, так і природним угрупованням. Вона має високу насінневу продуктивність (80–100 тис. насінин з однієї рослини), потужну кореневу систему та добре адаптується до змін клімату. Амброзія полинолиста займає панівне положення, має високу щільність зростання, що збільшує розповсюдження. Окрім того, що дана рослина засмічує ґрунт та зменшує родючість, вона також може викликати алергічні реакції у людини. Саме тому, ця рослина є небезпечною для населення, а через деякий час може заповнити наше село, якщо вчасно не застосувати методи боротьби. Регулярне скошування до цвітіння без руйнації та оголення ґрунту може зупинити розростання популяції цього бур'яну. Територія с. Борова оточена полями, тому другою найпоширенішою рослиною є *Vicia cracca* L. Цей вид швидко поширюється на угіддях, а тож часто трапляється на узбіччях доріг.

Дані, які отримали в ході дослідження, вказують на суттєву засміченість території с.Борова бур'яною рослинністю.

Список використаних джерел

1. Іващенко О.О. Бур'яни на посівах – проблема масштабна. Карантин і захист рослин. 2009. №9. С. 2–4.
2. Мордерер Е.Ю., Гуральчук Ж.З., Моргун В.В. Проблема контролювання сегетальної рослинності в агрофітоценозах у контексті збереження біорізноманіття. *Український ботанічний журнал*. 2018. Т. 75, № 6. С. 552-563. [URL: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/176736/07-Morderer.pdf?sequence=1](http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/176736/07-Morderer.pdf?sequence=1)

Шуліга Є. А., Волкова Р. Є.

УРБАНОФЛОРА ЦЕНТРАЛЬНОГО РАЙОНУ МІСТА ЛУЦЬК

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

e-mail: lizashuliga@gmail.com, ev@hnpu.edu.ua

Сьогодні все більше людей розуміють важливість озеленення та благоустрою міських територій. Це стає особливо актуальним через серйозні проблеми інтенсивної забудови міст, забруднення повітря та інших негативних впливів людської діяльності. Головною метою з екологічного погляду є створення та підтримка зелених зон, що є необхідною умовою для забезпечення комфортного середовища проживання [1, 2]. Крім того, рослинність відіграє важливу роль у покращенні мікроклімату, наприклад,

вона допомагає знижувати температуру та підвищувати вологість повітря на вулицях, що має позитивний вплив на комфорт життя мешканців [3].

Метою нашої роботи було провести інвентаризацію урбанofлори в центральному районі міста Луцьк та зробити таксономічний, морфологічний та еколого-біологічний аналіз.

Під час дослідження, яке проводилося протягом трьох літніх місяців 2023 року, нами зареєстровано 71 вид вищих рослин, що групуються у 67 родів, 40 родин, 4 класи, 3 відділи, з домінуванням Angiosperms. Співвідношення Однодольних до Дводольних становить 1 : 5.2. Визначено три провідні родини, до яких належить 35,2% всіх досліджених видів: Asteraceae (21.1%), Rosaceae (8.5 %) і Lamiaceae (5.6%).

Біоморфологічний аналіз досліджених видів рослин за життєвими формами за класифікацією Раункієра показав, що більша частка видів представлені групою гемікриптофітів – 42% (наприклад, *Lobularia maritima* L., *Dianthus caryophyllus* L., *Sedum album* L. тощо), другу позицію займають фанерофіти – 31% (*Aesculus hippocastanum* L., *Tilia cordata* Mill., *Spiraea japonica* L. тощо), значно менші за обсягом представлені групи криптофітів (*Physostegia virginiana* L., *Jacobaea maritima* L., *Hosta plantaginea* Lam. та ін.) та терофітів (*Petunia axillaris* Juss., *Zinnia elegans* Jacq., *Xeranthemum annuum* L.) – по 13%. Хамефітів виявлено лише 1 вид – *Lavandula angustifolia* Mill..

Проаналізовано, що досліджена урбанofлора центральної частини м. Луцьк за відношенням до вологи представлена усіма екологічними групами наземних фітоценозів з перехідними варіантами. Серед досліджених представників переважають мезофіти (56%), наприклад, *Geranium himalayense* Klotzsch, *Hydrangea arborescens* L., *Phlox paniculata* L. тощо. Достатньо велику групу становлять ксеромезофіти (21%), такі як *Plantago lanceolata* L., *Xeranthemum annuum* L., *Echium vulgare* L. Група ксерофітів (*Ferulago campestris* Besser, *Hylotelephium telephium* L., *Leymus arenarius* L.) та мезогігрофітів (*Begonia semperflorens* L., *Tradescantia zebrina* Bosse, *Parthenocissus quinquefolia* L. та ін.) представлені меншою кількістю, відповідно 10 та 9%. Найменшу групу (4%) становлять гігрофіти (*Hedera helix* L., *Thuja occidentali* L. та ін.). За відношенням до світла переважають геліофіти (59%), багато тіньовитривалих (38%) і мало сціофітів (3%).

Розподіл досліджених видів за фітоценотичною приналежністю показав, що більшість досліджуваних видів трапляється у садах (28 видів) та лісах (27 видів). Також серед урбанofлори присутні види, що зростають на полях та галявинах (відповідно 8 і 7 видів), вздовж доріг, біля житла, на луках та степах, клумбах (по 2-6 видів) та інших рослинних природних та штучних угрупованнях.

Класифікація вивчених видів залежно від їх важливості для господарських потреб показав, що на досліджуваній території переважають декоративні види рослин (52), типовими представниками яких є *Zinnia elegans* Jacq. *Hemerocallis lilioasphodelus* L. *Hydrangea arborescens* L., *Tagetes patula* L. тощо. Також значною кількістю видів представлені лікарські рослини (43), такі як *Echinacea purpurea* L., *Cichorium intybus* L., *Dianthus caryophyllus* L., *Quercus robur* L. тощо. Меншою кількістю трапляються медоносні та їстівні (по 15 видів), ефіроолійні (11), кормові (10), фарбувальні (7), отруйні (4), пилокосні та жироолійні (по 1).

В озелененні центрального району м. Луцьк використано 33 види інтродукованих рослин (наприклад, *Thuja occidentalis* L., *Rhus typhina* L., *Hydrangea arborescens* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Hemerocallis fulva* L., *Hosta plantaginea* Lam. тощо) та 32 види місцевої флори (*Betula pendula* Roth., *Quercus robur* L., *Tilia cordata* Mill., *Viburnum opulus* L., *Rosa rugosa* L., *Alcea rosea* L. тощо). Решта 6 видів представлені придорожніми та рудеральними бур'янами (*Convolvulus arvensis* L., *Erigeron annuus* L., *Ballota nigra* L. та ін.). В озелененні центральних вулиць часто використовують такі види як туя західна, робінія псевдоакація, сумах оцтовий, скуппія звичайна, липа серцелиста,

дуб звичайний, ясен звичайний, верба біла тощо, на клумбах часто трапляються такі рослини як троянди, лілійники, петунія гібридна, бегонія вічноквітуча, цинія, чорнобривці, флокс шиловидний, різні види очитків, щитник чоловічий тощо. Біля житла висаджують мак дикий, рожу садову, очитки, гвоздики садові, космею тощо.

Отже, застосування різноманітних видів рослин у центральній частині Луцька для озеленення виявляється не лише декоративним, а й стратегічно важливим елементом міського пейзажу. Ці рослини створюють не лише привабливий вигляд, але і забезпечують екологічні переваги та комфорт для мешканців міста.

Список використаних джерел

1. Благоустрій території: Державні будівельні норми України (ДБН Б.2.2-5:2011). Київ, 2012. 61 с.
2. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: навч. посібник. К.: Вища школа, 2003. 199 с.
3. Шевченко Л.С. Екологічні аспекти ландшафтного дизайну міського середовища // *Проблеми розвитку міського середовища: Наук.-техн. Збірник*. К.: НАУ, 2010. Вип. 3. С. 190-193.